

AIKUISLUKIOLIITTO

Opetus- ja kulttuuriministeriölle
Opetushallitukselle

kirjaamo@minedu.fi

kirjaamo@oph.fi

Asia: Tiedustelu lukiokoulutuksen aineopiskelurahoituksesta

Aikuislukoliitto ry on saanut kuluneen vuoden aikana lukuisia yhteydenottoja aikuislukioiden rehtoreilta lukion aineopiskelurahoituksesta. Kysymys on ollut epäselvyyksistä, jotka ovat johtuneet mm. valtakunnallisen KOSKI-palvelun lukiowebinaarissa 12.3.2020 ja Opetushallituksen yleissivistävän koulutuksen rahoituksen koulutuspäivässä 3.9.2020 esitetyistä tulkinnoista liittyen koulutuksen järjestäjän oikeuteen saada rahoitusta a) ylioppilastutkinnon suorittaneista aineopiskelijoista, joiden tavoitteena on ylioppilastutkintoon sisältyvän kokeen uusiminen tai tutkinnon täydentäminen sekä b) myös lukion oppimäärän jo suorittaneista opiskelijoista, jotka hakeutuvat suorittamaan yhtä tai useampaa lukion oppimäärään kuuluvaa oppiainetta päivittääkseen osaamistaan työelämää tai jatkokoulutusta varten.

Edellä mainituissa koulutuksissa on esitetty, että lukiokoulutuksen järjestäjillä ei olisi oikeutta saada aineopiskelurahoitusta niiden opiskelijoiden suorituksista, jotka ovat jo aiemmin suorittaneet lukion koko oppimäärän.

Kyseinen tulkinta on nyt myös kirjattu Opetushallituksen syksyn 2020 tilastointipäivän tiedonkeruun perustietojen täyttöohjeeseen: ”Rahoituksen määräytymisperusteisiin eivät kuulu kurssit, jotka on suorittanut opiskelija, joka on suorittanut jo lukion koko oppimäärän aiemmin, tai kurssit, jotka on suorittanut opiskelija, joka on ollut opiskelijakohtaisen valtionosuuden perusteena lukiokoulutuksessa jo 4 vuotta.”

Säädöstausta

Lukiolain (714/2018) mukaan opiskelija voidaan ottaa lukioon suorittamaan sekä tutkintoon johtavaa lukiokoulutuksen oppimäärää että myös *aineopintoja* eli yhden tai useamman lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opintoja (20.2 §).

Aineopiskelu sisällytettiin lukiokoulutuksen rahoituksen piiriin vuonna 2008 opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (rahoituslaki) muutoksella 1039/2008. Tuolloin mainittuun lakiin lisättiin säännös (18.4 §), jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään perusteista, joilla lukiolaissa tarkoitettuihin aineopintoihin liittyvän oppiaineen suorittaminen muunnetaan opiskelijamääräksi ja otetaan huomioon pykälän 1 ja 5 momentissa tarkoitettujen 18 vuotta täytettyään opintonsa aloittaneiden määrässä.

Edellä mainittuun lainmuutokseen liittyvän hallituksen esityksen (HE 119/2008 vp) mukaan muutos koski lukion pakollisia kursseja ja syventävinä opintoina tarjottuja valtakunnallisia kursseja. Hallituksen esityksen mukaan muutoksen ulkopuolelle jäisivät toisessa oppilaitoksessa päätoimisesti opintojaan suorittavat ja kahta tutkintoa suorittavat opiskelijat.

Nyt voimassa olevan rahoituslain mukaan lukiossa varainhoitovuoden rahoitus lasketaan varainhoitovuotta edeltäneen vuoden keskimääräisen opiskelijamäärän mukaan (48.1 §) ja

valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin rahoituksen määräämisessä käytettävien opiskelijamäärien laskemisesta (48.6 §). Rahoituslain 48 §:n mukaan opiskelija voidaan lukea samanaikaisesti rahoituksen perusteeksi vain yhdessä lain soveltamisalaan kuuluvassa koulutuksessa.

Opetus- ja kulttuuritoiminnan rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1766/2009) (rahoitusasetus) 20.1 §:ssä säädetään siitä, miten aineopintoihin kuuluvat opinnot muutetaan opiskelijamääräksi. Säädöksen mukaan tällöin huomioon otetaan (kuten em. hallituksen esityksessä todettiin) vain pakolliset ja syventävät valtakunnallisen kurssit sekä asetuksen 810/2018 mukaiset valtakunnalliset valinnaiset opinnot.

Rahoitusasetuksen 23 §:ssä, jonka otsikkona on ”*Opiskelijaksi lukemista koskevat rajoitukset*”, mainitaan ainoana rajoituksena, että opiskelijamääriä laskettaessa opiskelija voidaan lukea opiskelijaksi enintään niin kauan kuin opiskelu voisi päätoimisesti suoritettuna kestää. Tässä tarkoitettaneen neljää (4) vuotta sekä mahdollista erikseen myönnettävää lisäaikaa (LukioL 23.2 §).

Em. säädökset eivät tee mitään eroa aineopiskelurahoituksen osalta sen suhteen, onko opiskelija jo suorittanut ylioppilastutkinnon vai ei; sama koskee lukion oppimäärän suorittaneita. Rahoituslain mukainen lukion rahoitus perustuu opiskelijamääriin ja rahoitusasetuksessa on puolestaan säännökset siitä, miten aineopintosuoritukset muutetaan opiskelijamääräksi.

Säännöksissä ei myöskään ole esitetty rajoituksia aineopiskelurahoituksen osalta aiemmin suoritettuja lukiokoulutuksen pakollisia tai valtakunnallisia syventäviä kursseja uusittaessa.

Koulutuspoliittiset lähtökohdat

Lukiokoulutusta koskevien viimeisimpien uudistushankkeiden keskeisenä tavoitteena on ollut varmistaa, että nuorten aikuisten opintopolku ei pääty perusopetuksen oppimäärän suorittamiseen ja että nykyistä suurempi osa ikäluokasta suorittaa toisen asteen koulutuksen. Uudistuksilla on myös pyritty varmistamaan mahdollisimman helppo siirtyminen jatko-opintoihin ja työelämään.

Lukiokoulutuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa 810/2018 korostetaan mm. jatkuvan oppimisen merkitystä: Asetuksen 3 §:n mukaan koulutuksen tulee ohjata, innostaa ja luoda edellytyksiä jatkuvaan oppimiseen sekä parantaa opiskelijan tulevaisuuden hallinta- ja valintataitoja sekä valmiuksia ura- ja elämänsuunnitteluun. Asetuksen 5 §:n mukaan tavoitteena on, että aikuisopiskelija saa sellaisia opiskelu-, viestintä- ja kielellisiä taitoja sekä tietoteknisiä tietoja ja taitoja, joita tarvitaan sekä jatko-opintoihin että työllistymiseen ja työelämässä menestymiseen. Opetuksen tulee antaa valmiuksia jatkuvaan oppimiseen sekä tukea opiskelijan persoonallisuuden kasvua.

Tässä tarkoituksessa tuotiin aineopiskelu lukiokoulutuksen rahoituksen piiriin vuonna 2008, mahdollistamaan aikuisopiskelijoille pääsy osaamisen ja jatko-opintojen kannalta tärkeään koulutukseen. Lakimuutoksella 1039/2008 pyrittiin samalla myös tukemaan koulutuksen järjestäjiä aineopetuksen järjestämisessä ja kehittämisessä ja parantamaan oppilaitosten edellytyksiä vastata aineopiskelijoiden kysyntään.

Aineopiskelurahoituksen merkitys opintojen keskeytymisen ehkäisyssä ja elinikäisen oppimisen mahdollistamisessa onkin ollut hyvin huomattava.

Jatkuvan oppimisen tavoitteen mukaisesti ja jatko-opintoihin pääsyn helpottamiseksi säädettiin vuoden 2018 lukiouudistuksen yhteydessä lukiolakiin ja lakiin ylioppilastutkinnon järjestämisestä tehdyillä muutoksilla lukiokoulutuksen järjestäjille velvollisuus järjestää ylioppilastutkintoon kuuluvat kokeet koulutuksen järjestäjän lukiossa aiemmin ylioppilastutkinnon suorittaneelle henkilölle, joka uusii tutkintoon sisältyvän kokeen tai täydentää tutkintoaan. Uusien säännösten mukaan kokeet tuli järjestää koulutuksen järjestäjän toimintaedellytysten salliessa myös muille henkilöille.

On selvää, että opiskelija ei vielä nuorisolukiovaiheessa välttämättä tiedä, mille uralle hän myöhemmin työelämässä suuntautuu tai mitä uusia koulutustarpeita tuleva työura voi edellyttää. Tästä syystä on myös tutkinnon suorittamisen joustavoittaminen ja sitä koskevien rajoitusten vähentäminen ollut perusteltua.

Uudistuksen myötä ja ylioppilastutkinnon merkityksen kasvaessa korkea-asteen opiskelijavalinnoissa on

kuitenkin käynyt ilmeiseksi, että tutkinnon korottajien ja täydentäjien määrä on kasvamassa selvästi, samoin kuin heidän tutkinnon yhteydessä suorittamiensa uusien ja kerrattujen kurssisuoritusten lukumäärä. Opiskelijoiden kurssisuorituksista syntyviä kuluja ei kuitenkaan huomioida uudistuksesta koulutuksen järjestäjille aiheutuvia kuluja korvattaessa.

Koulutuspoliittisesti ei ole perusteltavissa rajata aineopiskelun julkisen rahoituksen ulkopuolelle niitä opiskelijoita, jotka ovat täydentämässä tai korottamassa ylioppilastutkintoaan – kuten ei myöskään muita lukion oppimäärän jo suorittaneita opiskelijoita, jotka päivittävät aineopiskelijoina osaamistaan työelämää tai jatkokoulutusta varten. Lukiokoulutuksen aineopiskelurahoitus on tarkoitettu aikuisväestömme osaamisen täydentämiseksi järjestettävän koulutuksen rahoittamiseen.

Kysymys aineopiskelun rahoituksesta

Yhdistyksemme käsitys on, että lukiokoulutuksen järjestäjillä on edellä esitettyjen aineopiskelun rahoitusta koskevien säännösten perusteella oikeus ilmoittaa rahoituksen perusteeksi myös lukion oppimäärän tai ylioppilastutkinnon jo suorittaneiden opiskelijoiden lukion oppimäärään kuuluvien oppiaineiden pakollisia tai syventäviä valtakunnallisia kursseja koskevat suoritukset, riippumatta siitä, uusivatko opiskelijat aiemmin suorittamiaan kursseja vai suorittavatko he niitä ensimmäistä kertaa.

Jos näkemyksemme asiasta ei olisi oikea, pyydämme ilmoittamaan, mihin lain tai asetuksen säännökseen toisenlainen näkemys perustuisi.

Kunnioitavasti,

Aikuislukoliitto ry

